

MONITOR CHINY-BAŁKANY

GRUDZIEŃ 2017

„Monitor Chiny-Bałkany” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualnymi stosunkami bilateralnymi państw Półwyspu Bałkańskiego z Chinami ze szczególnym naciskiem na współpracę w ramach formatu 16+1 oraz inicjatywy Pasa i Szlaku. Monitor opracował mgr Przemysław Ciborek – młodszy analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHINY-BAŁKANY

GRUDZIEŃ 2017

28 listopada: Rozpoczyna się proces budowy połączenia kolejowego Belgrad-Budapeszt. Serbska premier Ana Brnabic uczestniczyła w ceremonii otwarcia pierwszej fazy projektów, który zakłada utworzenie 34,5 km kolei wysokich prędkości na odcinku Belgrad-Stara Pazova w Serbii. Wykonawcą prac jest państwowa spółka China Railway International. Koszt budowy pierwszej fazy serbsko-węgierskiego połączenia to 350 mln USD.

4 grudnia: serbski EurologSystem będzie importował chińskie produkty. Podczas organizowanego przez Bank of China spotkania 2017 China-CEEC Matchmaking Event doszło do porozumienia EurologSystem z chińskim Changzhou Transcend. Serbska firma miała być jedynym krajowym przedstawicielem z branży transportu i logistyki uczestniczącym w spotkaniu.

5 grudnia: Rumunia chce zatrudnić chińskich mechaników. Rumuński związek niezależnych firm usług samochodowych (ASSAI) wystosował oficjalny wniosek do chińskiej ambasady w Rumunii, aby móc zatrudniać chińskich pracowników. Rumunia obecnie boryka się z niedoborem wykwalifikowanego personelu (patrz komentarz).

5 grudnia: serbski Energoprojekt wybuduje Chińskie Centrum Kultury (ChCK) w Belgradzie. Kontrakt opiewający na sumę 33,5 mln USD został zawarty z firmą Empiret, która jest spółką zależną chińskiej firmy budowlanej Shandong International Economic & Technical Group (CSI). Przedmiot zamówienia musi zostać ukończony w ciągu 420 dni. ChCK powstanie na terenie byłej chińskiej ambasady w Belgradzie, która została zniszczona podczas bombardowania Serbii przez NATO w 1999 r.

5 grudnia: kolejne przejęcie bułgarskiej firmy przez chiński podmiot. Thunder Software Technology Co ogłosiło przejęcie dostawcy oprogramowania mobilnego MM Solutions AD. Zakupu dokonała spółka zależna AchieveSky Europe SARL a sama transakcja opiewała na sumę 36,8 mln USD. Z informacji przeka-

PÓŁWYSEP BAŁKAŃSKI STAJE SIĘ MIEJSCEM KONFLIKTU INTERESÓW CHINY I UE

W obliczu rosnącej obecności gospodarczej ChRL na Półwyspie Bałkańskim, Unia Europejska będzie starać się zapobiegać co raz większej ilości chińskich inwestycji w regionie. Zmiana retoryki ze strony UE w kwestii akcesji Serbii i Czarnogóry do struktur unijnych może doprowadzić do nasilenia aktywności inwestycyjnej Chińskich przedsiębiorstw w regionie.

zanych przez ThunderSoft, transakcja ta wzmocni firmę w sektorze badań i rozwoju technologii obrazu a także jej implementacji w obszarze sztucznej inteligencji.

6 grudnia: Alibaba z inwestycją w Serbii? Serbska minister handlu, turystyki i telekomunikacji Tatjana Matic powiadomiła media, iż serbski resort wraz z przedstawicielami chińskiego giganta handlu elektronicznego Alibaba pracują nad utworzeniem grup roboczych, które nakreślą wspólne projekty w sektorach handlu internetowego oraz logistyki. Po spotkaniu w Hangzhou następnym krokiem w rozwoju współpracy będzie podpisanie memorandum o wzajemnym zrozumieniu. We wrześniu 2017 pojawiły się pierwsze plotki, iż to właśnie w Serbii ma powstać centrum logistyczne Alibaba, a firma miała się wówczas skupić na poszukiwaniu odpowiedniego partnera w regionie.

7 grudnia: czwarta runda konsultacji konsularnych Chiny-Rumunia. Dyrektor generalny MSZ Guo Shaochun oraz jego rumuński odpowiednik Bogdan Stanescu odbyli czwartą rundę rozmów w Pekinie. Do publicznej informacji nie podano szczegółów rozmowy, natomiast wiadomo iż głównie dotyczyła ona ułatwień wizowych w kwestii zabezpieczeń biometrycznych.

7 grudnia: chińsko-rumuńska współpraca regionalna. Podczas biznesowego forum Izby Handlu i Przemysłu w Rumunii (CCIR) oraz Prowincjonalnego Komitetu Chińskiej Rady ds. Promocji Międzynarodowej Zhejiang (CCPIT) wzięło udział 85 przedstawicieli rumuńskich firm, którzy nawiązali dialog biznesowy z ponad 60 chińskimi korporacjami. Paula Parvanescu, sekretarz stanu w ministerstwie środowiska biznesowego, handlu i przedsiębiorczości stwierdziła, iż rumuńscy urzędnicy pracują nad katalogiem inwestycji brownfield oraz greenfield, które mają lewarować chińsko-rumuńską współpracę gospodarczą.

7 grudnia: spotkanie Ma Kai – Yiannis Dragaskis w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku. Rozmowy chińskiego wicepremiera z jego greckim odpowiednikiem dotyczyły zacieśnienia współpracy w ramach Pasa i Szlaku. Ma podkreślił, iż stosunki grecko-chińskie rozwijają się stabilnie i dynamicznie, szczególnie w dziedzinie współpracy gospodarczej i inwestycyjnej a jako sztandarowy projekt wymienił działalność chińskiego COSCO w greckim porcie w Pireusie. Grecki wicepremier w rewanżu zapewnił, iż jego rząd przywiązuje dużą wagę do stosunków z ChRL oraz aktywnie wspiera inicjatywę Pasa i Szlaku. Według Dragaskisa, Grecy chcą wykorzystać swój status regionalnego lidera w kwestii wzmocnienia współpracy w ramach inicjatywy.

7 grudnia: Rumen Radev: stosunki z Chinami muszą przynieść praktyczny wymiar. Podczas spotkania bułgarskiego prezydenta z wiceprzewodniczącym Chińskiej Ludowej Konsultatywnej Rady Politycznej Chen Yuan'em, Radev potwierdził, że Bułgaria w pełni popiera inicjatywę Pasa i Szlaku, natomiast współpraca na poziomie

politycznym powinna nieść za sobą praktyczny wymiar, m.in. poprzez inwestycje w bułgarskie technologie, strefy przemysłowe oraz centra badawczo-rozwojowe.

12 grudnia: chińskie przedsiębiorstwo z umową na budowę dwóch elektrowni w BiH. Budowę 350 MW elektrowni węglowej w Gacko zapowiedział bośniacki minister energetyki Petar Djokic. Projekt o szacunkowej wartości 588 mln USD będzie finansowany głównie przez podmioty chińskie. Ponadto, China Machinery Engineering Company oraz Emerging Markets Power Fund będą w posiadaniu 51% pakietu większościowego. Przedmiotem umowy była również konstrukcja elektrociepłowni Gacko 2, której wykonania mają podjąć się China Africa Investment and Development Co. oraz China Machinery Engineering Corporation.

15 grudnia: grecka delegacja w Xi'an. Była grecka premier Vasiliki Thanou przewodniczyła delegacji, której towarzyszyli zastępcy ministra ds. rozwoju obszarów wiejskich i żywności Yannis Tsironis oraz poseł Nicholas Nikolopoulos a także przedstawiciele sektora turystyki, samorządów lokalnych i świata biznesu. Celem Greece Investment and Financing Trade Forum było poinformowanie o greckich planach inwestycyjnych oraz ewentualnego udziału chińskich podmiotów w ich realizacji. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Chińską Radę ds. Promocji Handlu Międzynarodowego w Xi'an (CCPIT), Izbę Handlową w Xi'an oraz Chińskie Stowarzyszenie na rzecz Międzynarodowej Współpracy Gospodarczej (CAFIEC) przy Ministerstwie Handlu ChRL. Grecka premier poprosiła również o rozważenie opcji połączenia lotniczego Grecji z Xi'an, gdzie gubernator miasta, Shanguan Jiqing poinformował o planowanym wdrożeniu takiego połączenia w ciągu najbliższych 24 miesięcy.

18 grudnia: ChRL udziela 2,5 mln USD bezzwrotnego grantu dla Macedonii. Środki te mają posłużyć poprawie jakości życia obywateli Macedonii. Bujar Osmani, wicepremier ds. europejskich Macedonii powiedział, iż współpraca z ChRL w ostatnich latach skupiała się na priorytetowych dla kraju obszarach, tj. edukacji oraz zdrowia. Zgodnie z wcześniej podjętymi zobowiązaniami, Chińczycy realizują obecnie dwa projekty – wdrażania edukacji elektronicznej oraz budowy hali sportowej przy szkole podstawowej im. Rajko Zinzifova w Dracevie zlokalizowanego na przedmieściach Skopje. Co ciekawe, projekt rozbudowy tej samej placówki w 2016 roku wspierała ambasada USA w Macedonii.

18 grudnia: Hesteel Serbia zwiększy produkcję stali w 2018 roku. Spółka zależna od Hesteel Group z siedzibą w Shijiazhuang (prow. Hebei) planuje zwiększenie produkcji w serbskim Zvezdara Smederevo z 1,5 mln ton do 1,8 mln ton. Co ważne, Hesteel w 2017 roku zainwestowało w regionie ponad 160 mln USD, aby przyciągnąć inne chińskie podmioty do strefy przemysłowej Smederevo. Przypomnijmy, iż chińska grupa przejęła hutę z rąk serbskiego rządu za 46 mln US a jej dochody w 2017 roku osiągnęły poziom 750 mln USD.

21 grudnia: Shandong International Economic & Technical Cooperation Group z projektem kolejowym. Bośniackie ŽRS zakontraktowało chińską firmę do modernizacji połączenia kolejowego z Banja Luki do Novi Grad o długości 104 km. Szacunkowa wartość projektu modernizacji sięga 241 mln euro i ma skutkować zwiększeniem maksymalnej prędkości pociągów z 70 do 120 km/h. Lokalne media mówią również o zainteresowaniu Chińczyków budową 50 km linii kolejowej między Vares a Banovici.

22 grudnia: ukończenie czarnogórskiej inwestycji China Civil Engineering Construction Corporation. CCECC oddało do użytku zmodernizowaną linię kolejową na odcinku Kolasin-Kos o długości 9,8 km. Wartość projektu wyniosła ostatecznie 8,29 mln USD. Co ciekawe, projekt realizowany był ze środków Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBRD), natomiast wykonawcą była spółka chińska i jest to pierwsza tego typu zakończona inwestycja w Europie. Chiński ambasador w Czarnogórze, Cui Zhiwei, czarnogórski minister transportu Osman Nurkovic oraz Milan Bankovic – dyrektor generalny czarnogórskich kolei przy ministerstwie transportu uczestniczyli w ceremonii odbioru inwestycji. Bankovic wyraził swoje zadowolenie, gdyż całość chińskich działań odbyła się zgodnie ze standardami obowiązującymi w UE.

KOMENTARZ

1. W 2018 roku można spodziewać się zintensyfikowanej współpracy konsularnej pomiędzy Chinami a Rumunią skutkującą dalszymi ułatwieniami wizowymi – przynajmniej w kontekście obywateli ChRL zainteresowanych pobytem w Rumunii. Rumuńskie problemy w przemyśle samochodowym uwidoczniły trend, w którym chińska migracja zarobkowa ma stać się remedium na niedobór wykwalifikowanej siły roboczej w kraju. Rumuni specjalizujący się w naprawach pojazdów odrzucają oferty pracy opiewające na sumę 1000-1400 euro miesięcznie. Chińczycy natomiast podobne prace zdolni są wykonywać przy wynagrodzeniu na poziomie 500-800 euro/mc. Obecnie w Rumunii zamieszkuje i pracuje 5700 obywateli spoza Unii Europejskiej. Największy odsetek stanowią Chińczycy, których liczba przekracza 1200. Pod koniec października ubiegłego roku, rumuński rząd w wystosowanym oficjalnie komunikacie powiadomił, iż kraj boryka się z ostrym kryzysem siły roboczej i jego decyzją w 2018 roku do Rumunii może przybyć 7000 nowych pracowników spoza UE. Według rumuńskiego generalnego inspektoratu ds. imigracji, w 2016 roku wydano ponad 2900 pozwoleń na pracę dla obywateli niekorzystających z przywilejów strefy Schengen.

Wracając do kwestii utworzenia kolei wysokich prędkości pomiędzy stolicami Serbii i Węgier, połączenie to ma stanowić bramę dla chińskich towarów importowanych przez grecki port w Pireusie. Prezydent Orban w dość ostrych słowach skomentował zamieszanie wokół kwestii finansowania węgierskiego odcinka połączenia, twierdząc

iż ani Węgry ani Unia Europejska (sic!) nie są w stanie sfinansować tego projektu, dlatego projekt należy realizować z chińską pomocą. Samo połączenie w znaczny sposób ma usprawnić komunikację między oboma państwami, redukując czas podróży koleją z dziewięciu do dwóch godzin. Serbska minister transportu Zorana Mihajlovic przy okazji ceremonii otwarcia inwestycji podkreśliła również, że jest to dowód na to, iż Serbia jest nieodłączną częścią inicjatywy Pasa i Szlaku. 27 listopada Węgrzy zapowiedzieli rozpisanie publicznych przetargów na realizację tamtejszego odcinka połączenia ze względu na zastrzeżenia przedłożone przez Komisję Europejską. Rozpoczęcie węgierskiej części inwestycji planowany jest na 2020 rok. Przypomnijmy, iż początkowo całość projektu szacowanego na 3,8 mld USD miała być finansowana ze środków chińskiego EXIM Banku.

2. Pozostając w temacie chińskich inwestycji w Serbii, 5 grudnia świat obiegła informacja, iż tamtejszy rząd spodziewa się łącznie 5 ofert na przebudowę Lotniska Nikoli Tesli w Belgradzie. Konsorcjum Hainan Air Travel Service, HNA oraz China National Aero Technology znajdowało się na liście uprawnionych podmiotów do składania ofert, natomiast takowej nie przedstawiło. Być może warunki przedstawione przez serbską premier Anę Brnabic okazały się nie do spełnienia przez chińskie podmioty, ponieważ po wyłonieniu zwycięzcy ten zobowiązany jest do przelania pierwszej transzy (od 350 do 450 mln euro) w ciągu kilku dni od ostatecznego rozstrzygnięcia kwestii wykonawcy. Być może jest to również cena polityczna, którą przyjdzie zapłacić serbskiemu rządowi za wsparcie stanowiska Grecji, Bułgarii oraz Rumunii w kwestii rozszerzenia struktur UE, które zostało opisane w dalszej części komentarza.

3. Należy zwrócić szczególną uwagę na przyszłe chińskie inwestycje w Serbii i Czarnogórze. Oba państwa są bowiem przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej w kontekście ich akcesji do wspólnoty. Wartym przypomnienia jest fakt, iż Przewodniczący KE Jean-Claude Juncker po objęciu urzędu w 2014 r. zapowiedział, iż w pięcioletniej perspektywie UE nie będzie zainteresowana przyjmowaniem nowych członków w swe struktury. Po ponad 3 latach, w obliczu rosnących wpływów Chin i Rosji na Półwyspie Bałkańskim, akcesja Serbów i Czarnogórców stała się ponownie przedmiotem debaty w ramach UE. Komisja Europejska uznała oba kraje za głównych pretendentów do włączenia w europejskie struktury do 2025 r. Bruksela nie przewiduje natomiast, by pozostałe państwa Bałkanów Zachodnich tj. Albania, BiH i Macedonia przystąpiły do UE w tym samym czasie. Takie stwierdzenie wywołało niezadowolenie wśród państw, które nie zostały uwzględnione we „wiodącej grupie”. Jasnym zatem jest fakt, iż obecnie państwa niebędące w strukturach UE w regionie Półwyspu Bałkańskiego są przedmiotem ścierania się interesów na linii UE-Chiny. Sprawy nie łagodzi również stanowisko Węgier, które jako państwo członkowskie UE konsekwentnie forsuje intensyfikację współpracy z ChRL, wytyczając niejako kierunek rozwoju, który staje się coraz bardziej atrakcyjny dla państw Półwyspu Bałkańskiego. Chińskim mediom nie umknął również fakt spotkania serbskiego prezydenta

Aleksandra Vucicia oraz premierów Bułgarii, Grecji i Rumunii - Bojko Borisova, Alexisa Tsiprasa oraz Mihaila Tudose w Belgradzie. Podczas wspólnej konferencji prasowej, liderzy ww. państw jednogłośnie określili, że wszystkie państwa Półwyspu Bałkańskiego powinny być członkami Unii Europejskiej. Paradoksalnie, ustalenie wspólnego stanowiska w kwestii poszerzenia europejskich struktur może prowadzić do pogłębienia podziałów w regionie, gdyż prawdopodobnym odwetem ze strony ChRL będzie przedstawienie licznych propozycji wspólnych projektów infrastrukturalnych opartych na liniach kredytowych płynących z Pekinu.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

